

titel les	Evolutie van de mens Ontwikkelt door Marjolein Koot
voor welke groep(en)	Groep 7-8
onderwerp/thema	Het leven op aarde - Evolutie
kunstdiscipline(s)	Beeldend
vaardigheden	• Verplaatst zich in anderen en staat open voor ideeën van anderen. • Durft te ontwerpen, te maken en te improviseren. • Leert samen en alleen uitdrukking te geven aan fantasie, ideeën en gedachten.
doelen(en)	Kennisdoel • Leerling kan het geleerde, de aangeboden woorden, in een beeldende context gebruiken: hominiden – het Pliocene – australopithecus - het Pleistoceen – homo habilis – homo erectus – neanderthaler – homo sapiens sapiens. Doel Beeldend • Leerling experimenteert met verschillende type lijnen: recht, gebroken, gegolfde, gebogen, dun, dik, onderbroken lijnen • Leerling werkt met verschillende materialen om uitdrukking te geven aan mensachtige figuur. • Leerling kan kleurfamilies benoemen en toepassen (zoals felle, zachte, bonte en donkere kleuren) Doel Kunstzinnig • Leerling bedenkt hoe hij /zij er zelf uitgezien zou hebben toen de eerste mens (Australopithecus afarensis) bestond.
werkvorm(en)	Tekenen met droge tekenmaterialen
presentatievorm	5 evolutievormen naast elkaar ophangen
duur van les	1 - 1½ uur
benodigheden	Grote ruimte, evt de gang erbij gebruiken Voorbeeld (bijv van Homo Habilis) ware grootte om op te hangen Potlood, gum, houtskool, wasco, Rol papier /evt. behang in stukken gesneden/geknipt (0,75m breed - 1.70m lang, per groepje 1 vel), Schaar/mesje voor voorbereiding Papier-tape Per groepje 5 menstypen uitgeprint (evt. op hard karton geplakt)
voorbereiding	Les over evolutie van de mens Overleg met leerkracht waar er door de lln. gewerkt gaat worden (bijv. in een groep met 30 leerlingen, zijn er 10 tot 15 plekken op de grond nodig voor een papier van 1.70 X 0,75m) Groepjes van 2-3 lln.

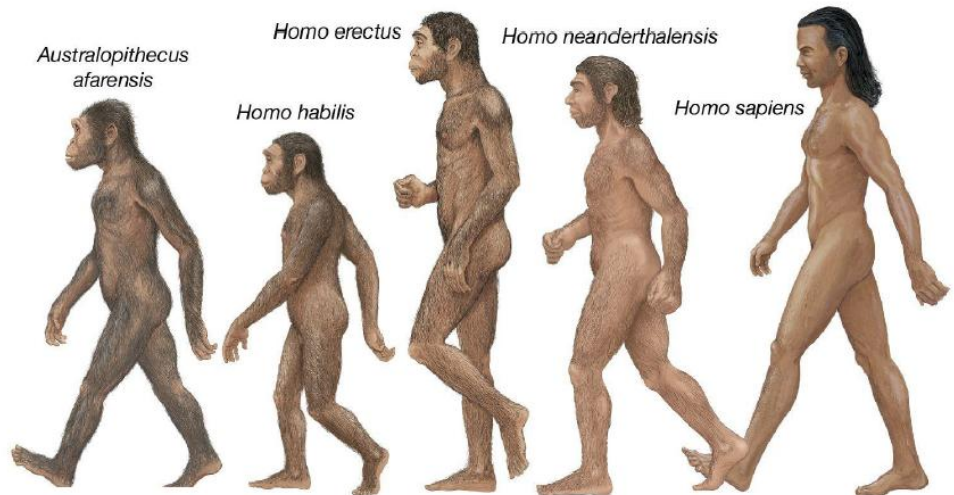
ORIËNTATIEFASE

Denk hierbij aan:
voorkennis ophalen,
verwonderen, waarnemen
(kijken, luisteren, voelen,
ruiken, proeven),
associëren, fantaseren,
beschouwen en reflecteren.

LIn hebben les gevolgd over de evolutie van de mens.

Hoe groot ben jij?

In welke evolutiefase waren volwassen mensen net zo groot als jij denk je? Hoe zou jij eruit gezien hebben?

ONDERZOEKSFASE

Denk hierbij aan:
brainstormen, bronnen
zoeken, schetsen,
experimenteren, improviseren,
oefenen, proefjes doen of
maken, nieuwe technieken
aanleren, keuzes en een plan
maken.

LIn. bekijken de eerste mens Australopithecus afarensis.

Het materiaal houtskool uitleggen, hoe je ermee werkt.

Voorbeeld: Schets een voorbeeld van een mens type uit die tijd. Met streepjes, rechte lijnen, gebroken, gegolfde, gebogen, dunne en dikke lijnen.

LIn. proberen met houtskool op een A3tje te schetsen hoe dit menstype eruit zag. Ze kunnen ook verschillende lijnen gebruiken. Kun je iets van jezelf in dit menstype weergeven?

Tips bij oefening met houtskool

Houtskool is uitermate geschikt voor het grote gebaar en leent zich om te oefenen met licht/donkereffecten en daarmee suggestie van diepte (beeldaspecten). Tekenen altijd met de vorm van het lichaam mee. Daarmee suggereer je bolling en diepte. Om licht- en donkereffecten te verkrijgen kun je o.a. lijnen uitvegen. Hiermee ontstaat schaduw en maak je de lijnen zachter. Gebruik een doezelaar, wattenstaafje, doekje of keukenpapier om verschillende effecten te creëren. Gebruik kneedgum om de houtskool te verwijderen. Houtskool kun je ook plat op papier zetten, waardoor er brede banen ontstaan.

UITVOERINGSFASE

*Denk hierbij aan:
toepassen, herhalen,
(in)oefenen, delen van
(tussen)resultaten.*

1. Twee-drietallen maken. Ieder groepje krijgt een stuk papier dat op de grond op de hoeken met papiertape wordt vastgemaakt.
 2. 1 kind ligt op een vel papier, de ander trekt het kind om met **potlood**.
 3. Ieder groepje krijgt 1 van de vijf evolutievormen van de mens toegewezen (Australopithecus, Homo Habilis, Homo Erectus, Neanderthaler Homo Sapiens, Homo Sapiens Sapiens) toegewezen. Op de kaart staan de fysieke eigenschappen van de type mens (in woord en beeld).
 4. Ieder groepje maakt van de getekende omtrek, de evolutievorm van de mens die op hun kaart staat. De vormen worden verder uitgewerkt met houtskool en wasco.
 5. Alle papieren worden naast elkaar opgehangen / neergelegd zodat de vijf stadia naast elkaar hangen / liggen. Zo kan het werk van iedereen bekeken en nabesproken worden. (er zijn van ieder menstype meerdere exemplaren omdat er meer dan 5 groepjes zijn)
- Als iedereen de omtrek klaar heeft en begonnen is met het verwerken van het menstype dan even klassikaal een rondje doen met hoe het bij iedereen gaat: wat gaat goed, waar moet je nog aan denken (tips en tops door lln. en docent).

Tip voor het fixeren

Zowel houtskool als pastelkrijt is niets meer dan poeder op papier en kunnen dus afgeven. Tekeningen kunnen gefixeerd worden door speciale fixeer in een spuitbus of een flesje met een blaaspijpje. Maar gewone (goedkope) haarlak werkt ook.

Belangrijk: doe dit buiten, evt. na schooltijd!

EVALUATIEFASE

*Denk hierbij aan:
Terugkijken op product en
proces en
wat geleerd is, het creëren
van ruimte om te groeien en
het formuleren
van nieuwe leervragen.*

Leerlingen staan bij de werken die bij elkaar opgehangen / neergelegd zijn.

Wie kan vertellen of er verschil is tussen de 5 menstypen. Welke verschillen zie je. Zie je gelijkenissen met die van het plaatje? Wat kun je vertellen over de loophouding van alle vijf de menstypen? Wat was lastig, wat ging gelijk goed?

Hoe ging het werken met houtskool (en wasco)?

Tips/inspiratie/verdieping

Denk bijvoorbeeld aan:

BOEKEN:

*extra activiteiten,
uitstapjes,
beeldmateriaal en
inspiratiebronnen.*

- Charles Darwin en de evolutie (cop. 1993)/ Steve Parker
- Hoe alles begon, Bouwine Bergsma
- Het raadsel van alles wat leeft, Jan Paul Schutten
- Het mysterie van de mens 1 - Hoe wij het machtigste dier op aarde werden, Yuval Noah

LESMETHODE

- Wereldverbeteraars, groep 7 Mozaïek Arnhem

